

Документ за разглеждане в заседание

A9-0342/2023

6.11.2023

ДОКЛАД

относно създаването на работни места: справедлив преход и инвестиции с положително въздействие
(2022/2170(INI))

Комисия по заетост и социални въпроси

Докладчик: Сара Матийо

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,.....	3
ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ.....	31
СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА ПО РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ	32
ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ	39
ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ	40

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,

относно създаването на работни места: справедлив преход и инвестиции с положително въздействие (2022/2170(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно гарантирането на справедлив преход към неутралност по отношение на климата¹,
- като взе предвид споразумението, прието на 21-вата конференция на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP21) в Париж на 12 декември 2015 г. (Парижкото споразумение),
- като взе предвид насоките на Международната организация на труда, приети през 2015 г., за „Справедлив преход към екологично устойчиви икономики и общества за всички“,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт“ (COM(2019)0640),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 14 юли 2021 г., озаглавено „Подготвени за цел 55“: постигане на целта на ЕС в областта на климата до 2030 г. по пътя към неутралност по отношение на климата“ (COM(2021)0550),
- като взе предвид декларацията, озаглавена „Подкрепа за условията за справедлив преход в международен план“ от 4 ноември 2021 г., приета в рамките на COP26 в Глазгоу,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 23 февруари 2022 г. относно достойния труд в световен мащаб за глобален справедлив преход и устойчиво възстановяване (COM(2022)0066),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 4 март 2021 г. относно плана за действие на Европейския стълб на социалните права (COM(2021)0102),
- като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Фонда за справедлив преход²,
- като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост³,
- като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на

¹ ОВ С 243, 27.12.2022 г., стр. 35

² ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 1.

³ ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17.

Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Европейския социален фонд плус (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013⁴,

- като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/691 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. относно Европейския фонд за приспособяване към глобализацията за съкратени работници (ЕФПГ) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1309/2013⁵,
- като взе предвид Европейския модернизационен фонд, определен в Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1001 на Комисията от 9 юли 2020 г. за установяване на подробни правила за прилагането на Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета във връзка с работата на Модернизационния фонд, предназначен за подкрепа на инвестициите за модернизиране на енергийните системи и повишаване на енергийната ефективност на определени държави членки⁶,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 17 септември 2020 г., озаглавено „Оценка за целия ЕС на националните планове в областта на енергетиката и климата. Към екологосъобразен преход и насърчаване на икономическото възстановяване чрез интегрирано планиране в областта на енергетиката и климата“ (COM(2020)0564),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 17 януари 2023 г., озаглавено „Оптимално използване на талантите в регионите на Европа“ (COM(2023)0032),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 1 юли 2020 г., озаглавено „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ (COM(2020)0274),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 5 май 2021 г., озаглавено „Актуализиране на новата промишлена стратегия за 2020 г.: изграждане на посилен единен пазар за възстановяването на Европа“ COM(2021)0350),
- като взе предвид препоръката на Съвета от 8 ноември 2018 г. относно достъпа на работниците и самостоятелно заетите лица до социална закрила⁷,
- като взе предвид препоръката на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост⁸,
- като взе предвид Регламент (ЕС) 2023/955 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Социален фонд за климата и за изменение на Регламент

⁴ ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 21.

⁵ ОВ L 153, 3.5.2021 г., стр. 48.

⁶ ОВ L 221, 10.7.2020 г., стр. 107.

⁷ ОВ C 387, 15.11.2019 г., стр. 1.

⁸ ОВ C 417, 2.12.2020 г., стр. 1.

(ЕС) 2021/1060⁹,

- като взе предвид препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост¹⁰,
- като взе предвид становището на Европейския комитет на регионите от 25 май 2023 г., озаглавено „Нулева дълготрайна безработица: перспектива на местно и регионално равнище“,
- като взе предвид препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно индивидуалните сметки за обучение¹¹,
- като взе предвид своята резолюция от 15 януари 2013 г., съдържаща препоръки към Комисията относно информирание и консултиране на работниците, прогнозиране и управление на реструктурирането¹²,
- като взе предвид препоръката на Съвета от 12 юни 2023 г., озаглавена „Укрепване на социалния диалог в Европейския съюз“,
- като взе предвид своята резолюция от 6 юли 2022 г. относно плана за действие на ЕС за социалната икономика¹³,
- като взе предвид своята резолюция от 1 юни 2023 г. относно укрепването на социалния диалог¹⁴,
- като взе предвид своята резолюция от 17 декември 2020 г. относно силна социална Европа за справедливи промени¹⁵,
- като взе предвид своята резолюция от 15 март 2023 г. относно европейския семестър за координация на икономическите политики: социални приоритети и приоритети в областта на заетостта за 2023 г.¹⁶,
- като взе предвид предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2023 г. относно прозрачността и почтеността на дейностите по рейтингите от екологичен, социален и управленски характер (ЕСУ рейтинги) (COM(2023)0314),
- като взе предвид препоръката на Съвета от 9 октомври 2023 г. относно разработването на рамкови условия за социалната икономика,
- като взе предвид предложението от 16 март 2023 г. за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамка от мерки за укрепване на

⁹ ОВ L 130, 16.5.2023 г., стр. 1.

¹⁰ ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 10

¹¹ ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 26

¹² ОВ С 440, 30.12.2015 г., стр. 23.

¹³ ОВ С 47, 7.2.2023 г., стр. 171.

¹⁴ Приети текстове, P9_TA(2023)0218.

¹⁵ ОВ С 445, 29.10.2012 г., стр. 75.

¹⁶ Приети текстове, P9_TA(2023)0079.

европейската екосистема за производство на продукти в областта на технологиите за нулеви нетни емисии (Законодателен акт за промишленост с нулеви нетни емисии) (СОМ(2023)0161),

- като взе предвид Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО¹⁷ (Директива за обществените поръчки),
- като взе предвид Решение (ЕС) 2023/936 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 г. относно Европейска година на уменията¹⁸,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 16 март 2023 г., озаглавено „Дългосрочна конкурентоспособност на ЕС: перспективи след 2030 г.“ (СОМ (2023) 0168),
- като взе предвид член 54 от своя Правилник за дейността,
- като взе предвид становището на комисията по регионално развитие,
- като взе предвид доклада на комисията по заетост и социални въпроси (А9-0342/2023),

А. като има предвид, че екологичният преход, ако се управлява и подкрепя достатъчно, ще разшири значително икономическите дейности, свързани с енергията от възобновяеми източници, енергийната ефективност и кръговата икономика, като същевременно трансформира други икономически дейности и техния потенциал за устойчив растеж; като има предвид, че екологичният преход ще създаде до 2 милиона нови работни места в ЕС в краткосрочен до средносрочен план и до още 10 милиона работни места с напредването на прехода¹⁹; като има предвид, че за всяка инвестиция от един милион евро в енергийно обновяване на сгради се очаква да бъдат създадени средно 18 работни места в ЕС²⁰; като има предвид, че според някои проучвания кръговата икономика може да допринесе за създаването на около 700 000 работни места само в ЕС до 2030 г.²¹; като има предвид, че повторната употреба е трудоемка кръгова дейност; като има предвид, че социалните предприятия, които осъществяват дейност в сферата на повторната употреба, се очаква да създадат приблизително 70 работни места за всеки 1 000 тона събрани материали²²;

¹⁷ ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65.

¹⁸ ОВ L 125, 11.5.2023 г., стр. 1.

¹⁹ Европейска фондация за климата „Перспективи за европейско екологосъобразно възстановяване от пандемията от COVID-19 – Обобщаващ доклад“, април 2021 г.

²⁰ Обновяване на Европа, „Санитаране на сгради: тласък за възстановяването на ЕС“, стр. 3, на разположение на адрес: https://www.renovate-europe.eu/wp-content/uploads/2020/06/BPIE-Research-Layout_FINALPDF_08.06.pdf.

²¹ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits#:~:text=Moving%20towards%20a%20more%20circular,different%20sectors%20of%20the%20econom> у.

²² Кратък преглед на RREUSE, озаглавен „Създаване на работни места в сектора на повторната употреба: данни от социалните предприятия“, на разположение на адрес: <https://www.rreuse.org/wp->

- Б. като има предвид, че са необходими незабавни действия за смекчаване на последиците от изменението на климата за околната среда, икономиката, заетостта, благосъстоянието на хората и здравето на работното място във всички сектори; като има предвид, че изменението на климата рискува да увеличи несигурността на работните места, несигурната работа и опасностите за здравето на работниците, по-специално в секторите на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост, хотелиерството и ресторантьорството²³; като има предвид, че значението на мерките за справяне със социалните последици от изменението на климата се признава, но че все още не са предприети конкретни политически мерки;
- В. като има предвид, че използването на технологиите, като например изкуствения интелект, е важно, но че не трябва да се надценява техният принос, нито да се създават нереалистични очаквания;
- Г. като има предвид, че общото определение за „екологична икономика“ и „екологични работни места“, наред с точните методологии за оценка на техния мащаб и темп на растеж, както и на свързаната с тях заетост, са от решаващо значение за ефективното предвиждане и управление на промените, като същевременно се гарантира целенасочено планиране, изпълнение и оценка на политиките; като има предвид, че едно общо определение би осигурило яснота и съгласуваност и би позволило на отговорните органи да събират така необходимата информация за борба с недостига на данни за мониторинга и оценката, който създава трудна среда за предоставяне на конкретни и целенасочени препоръки за политиката; като има предвид, че Международната организация на труда (МОТ) определя „екологичните работни места“ като достойна заетост в екологосъобразни икономически сектори, произвеждащи полезни за околната среда стоки или услуги, или в междусекторни дейности, допринасящи за екологосъобразни производствени процеси; като има предвид, че работните места и дейностите в областта на здравеопазването, образованието и полагането на грижи за лица, включително грижите за деца и дългосрочните грижи, са ключови елементи за поддържането на останалата част от икономиката по нейния път към екологизиране; като има предвид, че тези работни места са крайно необходими и с оглед на новите заплахи за здравето на хората, свързани с изменението на климата и замърсяването на околната среда²⁴;
- Д. като има предвид, че справедливият преход следва да гарантира социално приобщаване, както и да улеснява и да оползотворява огромния потенциал за създаване на качествени работни места на всички нива на квалификация, да се справя с дискриминацията на работното място, да осигурява достойни условия на труд и да повишава трудовите стандарти във всички сектори; като има предвид, че политиките за справедлив преход следва да се насочат първо към най-засегнатите общности и най-уязвимите групи; като има предвид, че

content/uploads/04-2021-job-creation-briefing.pdf.

²³ Доклад № 6/2020 на Европейската агенция за околна среда, „Мониторинг и оценка на националните политики за адаптиране през целия цикъл на политиката“.

²⁴ Европейски съюз, „Механизъм за справедлив преход – за да няма изоставени“,

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_bg

справедливият преход следва да се включи в междусекторен подход към законодателството и политиките на ЕС и на държавите членки, който да гарантира приобщаването на младите и по-възрастните работници, на жените, на хората с увреждания и на работниците от необлагодетелствани региони и социално-икономически среди; като има предвид, че според МОТ справедливият преход означава екологизиране на икономиката по начин, който да бъде възможно най-справедлив и приобщаващ за всички засегнати лица, като се създават възможности за достоен труд и никой не се пренебрегва²⁵; като има предвид, че за Комисията Механизмът за справедлив преход е ключов инструмент за гарантиране, че преходът към неутрална по отношение на климата икономика се осъществява по справедлив начин, без никой да бъде изоставен, и че той ще бъде от полза, наред с другото, за най-уязвимите хора и граждани при извършването на прехода²⁶;

- Е. като има предвид, че цялостният и амбициозен политически отговор на равнището на ЕС е от съществено значение за максимизиране на потенциала за заетост при прехода и за избягване на увеличаването на безработицата; като има предвид, че справедливият преход разчита на създаването на политики за екологично устойчиво развитие и икономики, които са съчетани с ефективни мерки за изкореняване на бедността и осигуряване на достойни условия на труд за всички хора; като има предвид, че политиката за заетост и социалната политика в рамките на справедливия преход следва да включват акцент върху действията за опазване, защита, възстановяване и устойчиво управление на природните екосистеми, като същевременно се преодоляват обществените и икономическите предизвикателства чрез мерки за гарантиране на благосъстоянието на хората, устойчивостта на екосистемите и ползите за биологичното разнообразие²⁷;
- Ж. като има предвид, че на местно равнище в различни държави членки се появиха иновативни инициативи за пряка заетост, например „Territoires zéro chômeur de longue durée“ (Територии с нулева дългосрочна безработица) във Франция и Белгия, „Territori a disoccupazione zero“ (Територии с нулева безработица) в Италия, „Job Guarantee“ (Гаранция за работни места) в Австрия, „Basisbaan“ (Основна работа) в Нидерландия и „Solidarity Basic Income“ (Солидарен основен доход) в Германия; като има предвид, че работните места на местно равнище, създадени в рамките на тези инициативи, често са част от сектора на социалната икономика и че се изпълняват проекти, насочени към неудовлетворени социални и екологични потребности на обществото, като се отдава приоритет на полагането

²⁵ МОТ, „Екологични работни места“, Често задавани въпроси относно справедливия преход: https://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/WCMS_824102/lang-en/index.htm.

²⁶ Европейски съюз, „Механизмът за справедлив преход – за да няма изоставени“, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_bg

²⁷ Европейска комисия, Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“, *Основната роля на природосъобразните решения в една благоприятна за природата икономика*, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г., на разположение на адрес: <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/85aeb571-c69c-11ec-b6f4-01aa75ed71a1> и МОТ, Програма за околната среда на ООН и на Международния съюз по опазване на природата, *Достоен труд при прилагането на природосъобразни решения*, 2022 г., на разположение на адрес: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_863035.pdf.

на грижи за лица и на екологосъобразните услуги;

3. като има предвид, че планът за действие на Европейския стълб на социалните права предвижда, че до 2030 г. най-малко 78% от населението на възраст между 20 и 64 години ще работи, а най-малко 60% от всички възрастни ще преминават ежегодно през обучения;
- И. като има предвид, че са необходими повече стимули за обществени покупки и инвестиции в приобщаваща местна заетост и ефективни кръгови решения в секторите на повторната употреба, ремонта и рециклирането, включително чрез мерки за изграждане на капацитет за възложителите на обществени поръчки, с цел да се улесни достъпът до възможности за възлагане на обществени поръчки от страна на социалните предприятия, осъществяващи дейност в областта на кръговата икономика; като има предвид, че укрепването на капацитета на публичните администрации на всички равнища е от решаващо значение за ефективното усвояване на средствата от ЕС и за ефективното прилагане на законодателството в областта на околната среда и климата, и че то се придружава от значителен потенциал за създаване на работни места;
- Й. като има предвид, че повечето сектори, в които се очаква да се появят възможности за заетост при прехода към неутрални по отношение на климата икономики, продължават да бъдат силно доминирани от мъжете²⁸; като има предвид, че недостигът на работна ръка е особено широко разпространен в секторите с лошо качество на работните места и в секторите с полова сегрегация²⁹; като има предвид, че основаната на пола сегментация на пазарите на труда отразява системните различия между половете при достъпа до съответно образование и обучение, както и професионалните стереотипи, свързани с пола, които трябва да бъдат преодолені възможно най-бързо, за да се обърне тази тенденция³⁰;
- К. като има предвид, че при прехода към неутрална по отношение на климата икономика трябва да бъде гарантиран просперитетът на работниците и на обществата; като има предвид, че преходът към неутрална по отношение на климата икономика ще окаже въздействие върху работниците и обществата, като се очаква някои работници да бъдат съкратени, а цели региони и отрасли, които са зависими от изкопаемите горива, да се наложи да бъдат реструктурирани до 2050 г.; като има предвид, че работниците ще се нуждаят от обучение и от нови възможности за заетост, и че може да се наложи те да се преместят; като има предвид, че силно замърсяващите сектори и дейности ще бъдат подложени на значителни структурни промени, свързани с тяхното екологизиране; като има

²⁸ M. Culot и K. Wiese, *Преосмисляне на работата за справедлив преход*, Европейско бюро по околната среда, Брюксел, 2022 г., на разположение на адрес: <https://eeb.org/library/reimagining-work-for-a-just-transition/>.

²⁹ Европейска фондация за подобряване на условията на живот и труд, „Липсата на работна ръка в ЕС няма да бъде преодоляна само чрез умения: Подобряването на качеството на работните места е от ключово значение“, на разположение на адрес: <https://www.eurofound.europa.eu/en/blog/2023/eu-lack-labour-wont-be-solved-skills-alone-improving-job-quality-key#:~:text=An%20analysis%20of%20data%20from,and%20unsocial%20working%20hours%2C%20among>.

³⁰ Научен център на ЕС, „Разлики между половете в образованието и заетостта“, https://joint-research-centre.ec.europa.eu/scientific-activities-z/gender-gaps-education-and-employment_en.

предвид, че тези сектори често са концентрирани на регионално и местно равнище; като има предвид, че поради това преходът ще окаже значително въздействие върху жителите на тези региони и върху работните места, заемани главно от средноквалифицирани работници; като има предвид, че разширяването на екологосъобразните икономически дейности може да бъде неблагоприятно засегнато, ако социално-икономическото измерение не бъде разгледано по подходящ начин, а необходимите инвестиции не са достатъчно и не са правилно планирани; като има предвид, че последиците от екологичния преход са неравномерно разпределени в рамките на Европейския съюз и между отделните му територии³¹;

- Л. като има предвид, че работниците и общностите, които вече са в уязвимо положение, включително работниците в неформалната икономика, са изложени на по-голям риск от това техният източник на доходи да бъде засегнат от прехода;
- М. като има предвид, че постигането на неутралност по отношение на климата до 2050 г. ще изисква достатъчно инвестиции и предвиждане на промените и подходящи рамкови условия за подкрепа на прехода на пазара на труда, включително необходимите процеси за квалификация, преквалификация и повишаване на квалификацията, които да предлагат достъп до работни места с подходящо възнаграждение и достойни условия на труд, както и преодоляване на някои пречки, като например недостига на умения и недостатъчното наличие на обучители и преподаватели; като има предвид, че поставянето на специален акцент върху потребностите и особеностите на групите в неравностойно положение и на местните и регионалните пазари на труда, които са засегнати в по-голяма степен от този преход, е от решаващо значение, за да се гарантира, че никой не е изоставен; като има предвид, че според Европейския център за развитие на професионалното обучение (CEDEFOP) липсата на квалифицирани служители, които да проектират продукти и технологии, които могат да се поправят и да се употребяват многократно, може да засили нежеланието на производителите да започнат да ги произвеждат; като има предвид, че кръговата икономика предоставя възможност за съживяване на производствените отрасли чрез връщане на производството и чрез прилагане на някои стратегии, като например вторично производство, обновяване и ремонт; като има предвид, че акцентът върху определянето на необходимите умения е от съществено значение за удовлетворяване на изискванията на екологосъобразната икономика и за разбиране на секторните и местните потребности; като има предвид, че политиките за справедлив преход следва да включват усилия за образование и обучение с цел подкрепа на работниците и общностите в неравностойно положение; като има предвид, че партньорствата между частния сектор, образователните институции и социалните партньори са много важни за определянето на настоящите и бъдещите потребности от умения, което изисква

³¹ A. Rodriguez-Pose и F. Bartalucci, *Регионална уязвимост във връзка с екологичния преход* — *Икономически документи за единния пазар*, Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2023 г., https://www.google.lu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiB8bSIweuBAxWdhv0HHQL1AmkQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fsingle-market-economy.ec.europa.eu%2Fdocument%2Fdownload%2F78a5cb8e-4834-4670-8a01-5f4d4706739e_en&usq=AOvVaw0EIJqo_5H3ZPI4oy5wJ6VX&opi=89978449.

повече инвестиции за професионално образование и повишаване на квалификацията;

- Н. като има предвид, че наред с гарантирането на това, че достатъчно нови участници на пазара на труда придобиват уменията, необходими за икономиката на бъдещето, друго предизвикателство е необходимостта от повишаване на квалификацията и преквалификация на работниците, по-специално за да се отговори на настоящите и променящите се потребности на пазара на труда; като има предвид, че това може да бъде предизвикателство за по-възрастните работници, и особено за нискоквалифицираните работници, тъй като за тях може да бъде трудно да повишат квалификацията си и да се конкурират за нови работни места; като има предвид, че друго предизвикателство, свързано с географското местоположение, е фактът, че работните места в нисковъглеродната икономика могат да бъдат създадени на места, много различни от тези, които страдат от загубата на работни места, поради което усилията за образование и обучение трябва да бъдат свързани с политика за справедлив преход; като има предвид, че работниците и общностите в неравностойно положение ще се нуждаят от целенасочена помощ, за да се гарантира, че няма да бъдат изоставени;
- О. като има предвид, че са необходими повече инвестиции за професионалното образование, за повишаването на квалификацията и за преквалификацията на работниците; като има предвид, че работодателите познават най-добре своята работна ръка, както и уменията и компетентностите, от които тя се нуждае; като има предвид, че е важно тези нужди да съответстват на стремежите на хората и да се увеличи растежът в Европа;
- П. като има предвид, че наличието на квалифицирана работна сила, съобразена с изискванията на пазара на труда, допринася за устойчив растеж, води до повече иновации и подобрява конкурентоспособността на дружествата;
- Р. като има предвид, че придобиването или подобряването на определени основни умения вероятно ще бъде от по-голямо значение за пригодността за заетост на дадено лице, отколкото уменията и компетентностите, които са силно специфични за определени професии или технологии; като има предвид, че компетентностите в областта на езиковата и математическата грамотност, както и в областта на вземането на решения, работата в екип и комуникацията, са от решаващо значение, тъй като засягат способността на хората да работят добре в екипи, и по този начин подобряват тяхната приспособимост и професионална мобилност;
- С. като има предвид, че екологичният и цифровият преход, технологичните промени, трансформациите във веригата на доставки и променящите се очаквания на потребителите създават търсене на нови работни места и умения в различни отрасли и региони и разкриват нови възможности за работниците, работодателите и икономиката на ЕС; като има предвид, че тези положителни движещи фактори се компенсират от нарастващото геоикономическо напрежение и високата инфлация, която води до криза, свързана с разходите за живот;
- Т. като има предвид, че недостигът на инвестиции за действия в областта на климата

се оценява от Комисията на 520 милиарда евро годишно до 2030 г.³²; като има предвид, че ще бъдат необходими допълнителни инвестиции за прилагане на социалните политики и политиките за справедливост в областта на климата; като има предвид, че е необходимо да се анализира по-добре степента на този недостиг на инвестиции, за да се укрепи икономиката на ЕС; като има предвид, че за преодоляването на този недостиг са необходими както публични, така и частни инвестиции; като има предвид, че е необходимо да се изгради административен и технически капацитет на различните заинтересовани страни; като има предвид, че държавите членки все още са изправени пред много предизвикателства във връзка с ефективното управление на фондовете на ЕС на местно равнище;

- У. като има предвид, че младите хора са основата за устойчив икономически и социален просперитет за Европа и са ключов приоритет за ЕС, както се потвърждава от Европейската стратегия за младежта и засилената гаранция за младежта, и следователно те заслужават приоритетни мерки за тяхната подкрепа, защита, ориентирание и приобщаване и трябва да се възползват в пълна степен от новите възможности за заетост, създавани от екологичния преход;
- Ф. като има предвид, че укрепването на демокрацията на работното място има благоприятни последици за работниците, дружествата и цялата икономика и е от ключово значение за успешния и справедлив преход; като има предвид, че справедливостта, приобщаващият характер и успехът на екологичния преход следва да се заложат в самото определение на този термин чрез пълноценно участие, предоставяне на информация и провеждане на консултации с всички работници, профсъюзи и представители на работниците във всички региони на Европа по отношение на управлението на прехода на отделните дружества и сектори, както и предвиждането и социалното управление на промените на всички нива; като има предвид, че участието на социалните партньори в екологичния преход на пазара на труда е от ключово значение за предвиждане на промените и за осигуряване на подходящи политически решения; като има предвид, че в някои региони секторният социален диалог е отслабен; като има предвид, че участието на социалните партньори и обхватът на колективните трудови договори следва да бъдат насърчавани и укрепвани, особено в новите и нововъзникващите сектори;
- Х. като има предвид, че демографските промени, например застаряването на населението, ще изискват приемането на целенасочени стратегии за адаптиране към тях, например чрез приспособяване на работните места;
- Ц. като има предвид, че правото на труд е право, залегнало в Хартата на основните права на Европейския съюз;
- Ч. като има предвид, че е много важно финансовите резултати на дружествата да се допълват и техните извънфинансови практики да се управляват с цел насочването им към по-устойчиви дейности и инвестиции;

Възможности за пазара на труда, свързани с екологосъобразната икономика и

³² Съобщение на Комисията от 2 март 2022 г., озаглавено „Към екологична, цифрова и устойчива икономика: нашият европейски модел за растеж“ (COM (2022) 0083).

заетостта

1. подчертава, че преходът към устойчиви, възобновяеми и кръгови икономики и общества създава потенциал както за създаването на значителен брой нови работни места, така и за превръщането на съществуващата заетост в екологосъобразни и устойчиви работни места в повечето сектори; отбелязва също така възможните екологични, икономически и социални последици, особено по отношение на изострянето на съществуващите неравенства, ако за прехода не се обезпечи добро планиране, управление и значително финансиране и ако екологосъобразните политики не включват разпоредби относно климата и социалната справедливост; подчертава, че Зеленият пакт, насочен към инвестициите за осъществяване на прехода към декарбонизирана и неутрална по отношение на климата икономика, следва същевременно да подкрепя и да инвестира в хората, засегнати от прехода, за да се гарантира, че никой няма да бъде изоставен; подчертава значението на необходимите инвестиции и рационализирани процедури, както и участието на малките и средните предприятия (МСП);
2. счита, че средствата за политиката на сближаване на ЕС, които са насочени към териториално, икономическо и социално сближаване, са от решаващо значение за подпомагането на прехода към неутралност по отношение на климата, като същевременно в регионите се гарантират възможности за качествени работни места, както и възможности за квалификация, преквалификация и повишаване на квалификацията на работната сила, така че никой да не бъде изоставен;
3. приветства съобщението на Комисията, озаглавено „Дългосрочна конкурентоспособност на ЕС: перспективи след 2030 г.“, което има за цел да рационализира и да опрости изискванията за докладване с 25% за всяка от тематичните области, свързани с екологията, цифровите технологии и икономиката, и представянето от Комисията на предложение за постигане на тази цел до есента на 2023 г.; призовава Комисията бързо да демонстрира този ангажимент, който би повишил конкурентоспособността на всички предприятия в ЕС, включително МСП, и би подобрил основните условия за социална справедливост и благосъстояние; припомня, че МСП са гръбнакът на нашето социално сближаване;
4. отбелязва, че потенциалът на екологичния преход за създаване на работни места е свързан също така с дейности, които да са устойчиви в екологично и икономическо отношение, като например енергийно производство, саниране на жилища, ремонт, повторна употреба, транспорт с нулеви емисии и биологично земеделие, които вероятно са по-трудоемки, отколкото заместваните от тях дейности³³; подчертава, че освен за осигуряването на работни места, тези сектори са важни и за гарантирането на справедлив преход, който да бъде от полза за всички хора; подчертава, че макар преходът към устойчивост да е от решаващо значение, при тези работни места е важно да се поддържа пълно съответствие с

³³ Световна банка, „Екологосъобразен растеж, „зелени“ работни места и пазари на труда“, на разположение на адрес: <https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/green-growth-green-jobs-and-labor-markets>.

европейското социално и трудово законодателство;

5. подчертава значението на справедливия преход, който има за цел запазването и създаването на качествени работни места и заетост в Европа; отбелязва, че екологичният преход има значителен потенциал за създаване на качествени работни места на европейско, национално, регионално и местно равнище, които трудно могат да бъдат преместени и които ще допринесат за укрепването на европейския суверенитет, устойчивост и конкурентоспособност; подчертава, че най-добрият начин за създаване на работни места на местно равнище, които да не могат да бъдат преместени, както и за намаляване на въглеродните емисии, свързани с транспорта на стоки, е да се инвестира в производството на основни стоки и услуги в Европейския съюз; подчертава също така, че екологичният преход е възможност за изграждане на силна европейска промишлена политика; добавя, че значението на устойчивостта и суверенитета проличава най-вече на фона на продължаващото руско нашествие и агресивна война срещу Украйна и последиците от нея за европейската икономика;
6. призовава държавите членки да разработят регионални стратегии за предотвратяване на структурната безработица и влошаването на социалното сближаване, да гарантират социална закрила и да предложат амбициозни мерки за подкрепа на реиндустриализацията и да предотвратят деиндустриализацията на европейските региони чрез стратегически инвестиционни проекти и планове за развитие на уязвимите региони, по-специално в селските и отдалечените райони; отбелязва положителното въздействие, което това би могло да окаже върху регионите и общностите, засегнати от демографски преход и намаляваща работна сила; подчертава, че регионите на ЕС следва да бъдат подкрепяни, за да задържат и привличат хора чрез инвестиции в местна и регионална инфраструктура, както и образование, обучение и учене за възрастни; припомня в този контекст значението на ефективното и целенасочено използване на фондовете на ЕС, по-специално програмите за сближаване, ЕСФ+, Фонда за справедлив преход и Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ);
7. подчертава, че в резултат на увеличените инвестиции за санирането на сгради и намаленото потребление на енергия от изкопаеми горива за отопление ще бъдат създадени още 1,4 милиона ниско- и средноквалифицирани работни места, както и 450 000 високкоквалифицирани работни места;
8. отбелязва, че голяма част от работещите в селското стопанство продължават да се сблъскват с нелеки условия на труд и жилищно настаняване, особено сезонните работници и работниците мигранти; подчертава необходимостта да се гарантира, че екологичният преход се превръща във възможност за работниците от хранително-вкусовата промишленост в Европа секторът да стане по-екологосъобразен, като същевременно се преодолява дискриминацията на работното място и се насърчава равенството между половете и демокрацията на работното място; отбелязва, че според някои оценки устойчивото земеделие създава 20% повече работни места, отколкото в момента, тъй като устойчивите селскостопански практики, като например механичното плевене, изискват допълнителен труд;

9. подчертава, че създаването на достойни работни места, необходими за постигане на справедлив преход, би могло да се осъществи чрез прилагането на ориентирани към търсенето инициативи за пряка заетост, които вече се експериментират в различни държави членки на местно и регионално равнище³⁴; припомня, че тези инициативи, които прилагат правото на труд, често са насочени едновременно към безработицата и към изменението на климата, и следователно те предлагат двойна полза, свързана със създаването на заетост и осигуряването на необходимите компетентности за хората с цел преориентиране на икономиката на ЕС към по-екологосъобразен и по-устойчив модел; във връзка с това приветства подкрепата на Комисията за тези експерименти в рамките на инициативата за социални иновации по линия на ЕСФ+ с цел по-добро разбиране на тяхното функциониране и ефективност, споделяне на най-добри практики между държавите членки и разпространение и стимулиране на лансирането на нови инициативи в целия ЕС; приканва Комисията да проучи осъществимостта на идеята за подобна европейска инициатива, като градивен елемент от една ефективна и наистина преобразяваща политика в областта на климата и заетостта, насочена към справяне с екологичните и социалните предизвикателства и с неотложността, пред която сме изправени в борбата с климатичните промени и адаптирането на нашите градове и държави, както и подкрепата за екологичен и справедлив преход за всички хора;
10. приветства текущата работа на международно равнище, извършвана от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и от МОТ за екологизиране на работните места и уменията; призовава Комисията, в сътрудничество със социалните партньори, да работи върху концептуални насоки с цел изготвяне на общо определение на ЕС за това какво е екологосъобразно работно място, наред с другото, въз основа на потенциала за екологизиране на икономиката и подобряване на енергийната ефективност, приноса ѝ за социалното приобщаване и ученето през целия живот, включително повишаване на квалификацията и преквалификация, здраве, благосъстояние и достойни условия на труд за хората; подчертава, че при извършването на екологичния преход създаването на работни места изисква информация и събиране на данни за изготвянето на политики, които да разглеждат по подходящ начин секторното развитие през целия преход, за да се гарантира разкриването на качествени работни места, придружени от необходимите нива на квалификация; във връзка с това подчертава необходимостта Комисията и държавите членки да установят общи показатели за подобряване на обхвата и значението на събирането на данни за развитието на екологосъобразна икономика на равнището на Съюза и на национално равнище, които да са разбити по сектори, за да се гарантират информирани резултати от политиките;
11. подчертава необходимостта да се помогне на дружествата, и по-специално на МСП, да се справят с недостига на умения в ЕС и да насърчават нагласи за преквалификация и повишаване на квалификацията, като помагат на хората да придобият подходящи умения за намирането на качествени работни места;

³⁴ „Territoires zéro chômeur de longue durée“ във Франция и Белгия, „Territori a dislocazione zero“ в Италия, „Job Guarantee“ в Австрия, „Basisbaan“ в Нидерландия, „Solidarity Basic Income“ в Германия.

12. призовава държавите членки да приемат целенасочени мерки за официализиране на неотговарящите на стандартите неофициални работни места в сектори, свързани с околната среда, като например управление и рециклиране на отпадъците, с цел превръщането им в достойни работни места;
13. подчертава високото ниво на регулаторната тежест за европейските работодатели и отрицателното ѝ въздействие върху конкурентоспособността, растежа и създаването на качествени работни места в контекста на екологичния и цифровия преход; продължава да подкрепя принципа за отмяна на предишни тежести при въвеждане на нови и призовава Комисията да разработи по-амбициозна програма за по-добро регулиране, която да доведе до намаляване на регулаторната тежест за европейските работодатели;

Достоен труд за справедлив преход

14. подчертава, че преходът трябва да бъде от полза както за настоящите работници, които претърпяват значителни промени в трудовите си задължения, така и за съкратените работници, които преминават към нови работни места, като се гарантират достойни условия на труд за всички; подчертава, че екологичният преход на пазара на труда следва да се извършва паралелно с възходящата социална конвергенция към по-добри условия на труд, по-стабилна заетост и привлекателни възможности за професионално развитие и качествени работни места, включително по-надеждно колективно договаряне, достойно заплащане и гарантиране на добро физическо и психическо здраве, не на последно място чрез здравословни и безопасни условия на труд; припомня в този контекст значението на баланса между професионалния и личния живот, намаляването на работното време и правото на откъсване от работната среда; изтъква необходимостта от укрепване на публичните служби по заетостта, за да се предостави подкрепа и да се улеснят хората, които сменят работните си места, включително, наред с другото, чрез специализирана помощ при търсене на работа, курсове за обучение, насочени към екологосъобразни умения и използването на целенасочени програми за заетост за подкрепа на бенефициенти чрез обучение на работното място, особено за лицата от групи в неравностойно положение; подчертава, че за да може ЕС да постигне целите си по Европейския зелен пакт и Европейския стълб на социалните права, е необходимо по-цялостно разбиране за устойчивостта, устойчивите работни места и справедливия преход;
15. отново призовава проектите и получателите на финансиране от ЕС, включително и на държавни помощи, да гарантират съгласуваност с целите на публичната политика, и по-специално социалните и екологичните изисквания, и да изпълняват всички правни задължения; призовава държавите членки да гарантират, че осигуряваната за предприятията публична финансова подкрепа се обвързва с условието финансирането да се използва за служителите, а дружествата получатели да се въздържат да плащат бонуси на ръководството, да изплащат дивиденди или да предлагат схеми за обратно изкупуване на акции, докато получават тези средства; подчертава, че публичните органи следва да служат за пример и да определят строги социални критерии при възлагането на обществени поръчки; призовава Комисията да обмисли преразглеждане на Директивата за обществените поръчки, за да подобри допълнително социалната

клауза и да гарантира, че облагодетелстваните дружества и подизпълнителите подкрепят колективното договаряне и зачитат правата на работниците, качествените работни места, качественото чиракуване, достойното и равно заплащане и обучение; изразява съжаление за това, че съгласно настоящата рамка при възлагането на обществени поръчки възлагащите органи разполагат с възможността да извършват оценка на социалните критерии, но че през 2019 г. половината от възложените поръчки са се основавали само на критерия за най-ниска цена³⁵; до преразглеждането на Директивата за обществените поръчки призовава Комисията да приложи социалната клауза в съществуващата Директива на ЕС за обществените поръчки, за да се гарантира, че облагодетелстваните дружества изпълняват всички приложими задължения в областта на екологичното, социалното и трудовото право, въведени с правото на Съюза, националното законодателство или колективните трудови договори, или с приложимите разпоредби на международното екологично, социално или трудово право, включително зачитането на свободата на сдружаване, правото на организиране и колективно договаряне;

16. отбелязва неотдавнашното приемане от Комисията на целево изменение на Общия регламент за групово освобождаване³⁶ и неговия потенциал за допълнително улесняване, опростяване и ускоряване на подкрепата за екологичния преход на ЕС, като същевременно се защитават еднаквите условия на конкуренция на единния пазар;
17. призовава Комисията да гарантира на равнището на ЕС правото на здраве и на здравословна околна среда, тъй като това право е от съществено значение за гарантиране на реализацията на повечето други основни права, като например осигуряване на храна, подслон и труд, както и за постигане на приобщаващ преход; припомня, че в стратегическата рамка на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд за периода 2021 – 2027 г. се подчертава необходимостта от модернизиране на правилата на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд в контекста на екологичния и цифровия преход, като се вземат предвид специфичните рискове в новите сектори и се преодоляват проблемите, свързани с неравнопоставената уязвимост и излагането на рискове, произтичащи от изменението на климата и влошаването на околната среда, например повишаването на температурите, замърсяването на въздуха и екстремните метеорологични явления; отбелязва, че редица сектори, засегнати от изменението на климата, ще бъдат изправени пред все по-трудни условия на труд, особено по отношение на здравословните и безопасни условия на труд, по-специално когато се налага да се работи навън, и че те са особено уязвими спрямо горещите вълни, какъвто е случаят по-конкретно на работниците в секторите на селското стопанство, строителството и полагаането на грижи за лица, както и на работниците в областта на обществените услуги, сезонните работници и

³⁵ UNI Europa, *Да подкрепим това, в което вярваме: Защо и как ЕС трябва да промени своите политики за публични разходи, за да насърчи социална Европа*, Обобщен доклад на UNI Europa, 2021 г., достъпен на адрес: <https://www.uni-europa.org/wp-content/uploads/sites/3/2021/11/Public-procurement-December-2021-snapshot-report.pdf>.

³⁶ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1).

работниците мигранти; призовава за прилагането на конкретни мерки, като се вземат предвид последиците от изменението на климата върху условията на труд, като например адаптирането на работното време;

18. призовава Комисията и държавите членки да гарантират, че аспектите на здравословните и безопасни условия на труд в нововъзникващите сектори и променящите се условия на труд се разглеждат в съответните европейски и национални законодателни рамки в областта на здравословните и безопасни условия на труд, в консултация със социалните партньори; в този контекст приветства информацията, предоставена от Комисията в стратегическата рамка на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд за периода 2021 – 2027 г.³⁷, че тя ще преразгледа Директивата за работното място (89/654/ЕИО)³⁸, и призовава Комисията, в консултация със социалните партньори, да предложи рамка на ЕС за максималните температури при труд, включително прекъсване, намаляване или реорганизация на работното време и предвиждане на по-дълги почивки над определени температури, задължението за осигуряване на ефективни вентилационни системи при работа на закрито, задължително защитно оборудване и компенсиране на работното време, загубено поради екстремни метеорологични явления, с подкрепата на националните системи за социална сигурност; призовава държавите членки да ратифицират и да прилагат основните конвенции на МОТ – Конвенция № 155 за здравословни и безопасни условия на труд от 1981 г., Конвенция № 187 относно рамката за насърчаване на здравословните и безопасни условия на труд от 2006 г. и Конвенция № 184 относно безопасността и здравето в селското стопанство от 2001 г.;
19. подчертава, че е важно младите хора да бъдат включени при планирането на прехода, включително и младежите, които не работят, не учат или не се обучават; призовава държавите членки да улесняват достъпа на младите хора до платени, качествени и приобщаващи стажове и чиракуване; отново посочва, че Парламентът многократно е осъждал практиката за неплатени стажове, като форма за експлоатация на млади работници и нарушение на техните права, и че той е призовавал за приемане на директива за гарантиране на справедливо възнаграждение за стажовете с цел избягване на експлоататорски практики³⁹; подчертава, че в политиките за преквалификация и повишаване на квалификацията е важно също така да се обърне специално внимание на опитните и по-възрастните работници, тъй като тези работници са изправени пред специфични предизвикателства, свързани с промени на късен етап от професионалната им кариера; подчертава, че е важно хората с увреждания да бъдат включени в този процес, че техните умения и знания трябва да се използват и че трябва да се гарантира представителството им на всички нива при разработването, планирането, изпълнението, мониторинга и оценката на

³⁷ Съобщение на Комисията от 28 юни 2021 г., озаглавено „Стратегическа рамка на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд за периода 2021 – 2027 г. – Здравословни и безопасни условия на труд в променящ се свят на труда“ (СОМ(2021)0323),

³⁸ Директива 89/654/ЕИО на Съвета от 30 ноември 1989 г. относно минималните изисквания за безопасност и здраве на работното място (първа специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО) (ОВ L 393, 30.12.1989 г., стр. 1).

³⁹ Резолюция на Европейския парламент от 14 юни 2023 г. с препоръки към Комисията относно качествени стажове в ЕС (Приети текстове, P9_TA(2023)0239).

политиките и програмите за справедлив преход във всички области на политиката;

20. подчертава, че равенството между половете следва да бъде неразделна част от стратегиите за екологосъобразна икономика и да бъдат включени в съответните политики и законодателни мерки за повишаване на справедливостта в нашите общества; счита, че е важно да се гарантира еднакво третиране и равен достъп на жените до икономически възможности чрез прилагане на междусекторен подход, като се обърне внимание на най-уязвимите лица, например жените с увреждания, самотните майки, жените от малцинствата и жените мигранти; подчертава, че повечето работници в секторите на енергетиката, мобилността и селското стопанство са мъже⁴⁰, което означава, че преходът, насочен единствено към най-замърсяващите сектори в конкретни региони и без прилагане на политики за равенство между половете, би бил от полза главно за мъжете работници и би могъл да засили съществуващата сегрегация и неравенство между половете; призовава Комисията и държавите членки да предприемат всички необходими мерки, за да гарантират, че вече съществуващите неравенства между половете не се пренасят в нововъзникващата екологосъобразна икономика, и да осигурят възможности за жените да участват и да се възползват от прехода, също така като увеличават участието на жените в сектори, доминирани от мъжете, както и като насърчават мъжете да навлизат в някои сектори с предимно женска работна сила, например полагането на грижи за лица;

Умения и компетентции за извършване на справедлив преход, предвиждащи промените и ориентирани към бъдещето

21. подчертава необходимостта от влагане на значителни инвестиции в хората и от предлагане на качествено, приобщаващо и субсидирано образование и обучение в области, свързани с потребностите от умения и компетентности, идентифицирани на пазарите на труда и в ориентираните към бъдещето сектори, в съответствие с местните и регионалните потребности; освен това подчертава, че трябва да се преодолеят несъответствията между търсените и предлаганите умения и недостигът на пазара на труда и да се гарантира, че пазарът на труда е готов за екологичния преход, че работниците могат да се възползват от възможностите за нова заетост или кариерно развитие, както и че програмите за обучение и образование съответстват на потребностите на планетата, икономиката и обществото в бъдеще; припомня, че обучението и уменията са много важни за осъществяването на справедливия преход и са част от качествените работни места с подходящо възнаграждение за осигуряване на достоен стандарт на живот; отбелязва също така, че с наличието на повече умения, включително „твърди“ и „меки“ умения, знания и квалификации, независимо дали те са придобити във формална или неформална среда или чрез самостоятелно учене, се разкриват нови възможности и се създават условия хората да могат да участват пълноценно в пазара на труда, обществото и демокрацията, да използват и да се възползват от възможностите на екологичния и цифровия преход и да упражняват правата си;

⁴⁰ M. Culot и K. Wiese, *Преосмисляне на работата за справедлив преход*, Европейско бюро по околната среда, Брюксел, 2022 г., на разположение на адрес: <https://eeb.org/library/reimagining-work-for-a-just-transition/>.

22. приветства Европейската година на уменията и възможностите, които тя предоставя за насърчаване на преквалификацията и повишаването на квалификацията, по-специално в контекста на използването на възможностите на екологичния преход; приветства факта, че предложението на Комисията за Законодателен акт за промишленост с нулеви нетни емисии цели подобряване на уменията за създаване на качествени работни места чрез европейските академии за промишленост с нулеви нетни емисии и признаване на професионалните квалификации; припомня, че създаването на качествени работни места и прилагането на стратегии за задържане на работниците са най-добрият начин за привличане на квалифицирана работна сила и стимулиране на работодателите да инвестират в своите работници; подчертава, че трудностите при наемането на работници и недостигът на работна ръка са особено разпространени в секторите с неблагоприятни условия на труд и лошо качество на работните места⁴¹; припомня, че наред с обучението и уменията, които са от съществено значение за извършването на справедлив преход, създаването на качествени и добре платени работни места, които повишават качеството на живот, също е важен фактор;
23. припомня целта на плана за действие на Европейския стълб на социалните права, според който най-малко 60% от всички възрастни следва да участват в ежегодно обучение; подчертава, че средната стойност за ЕС е едва 45,5%, като най-голяма нужда от такова обучение имат лицата, които получават най-малко възможности за обучение от своите работодатели⁴²; призовава за въвеждането на реално и индивидуално право на професионално образование, обучение и учене през целия живот, което да се осигурява в работно време и безплатно за работниците и служителите, като това се отрази в съответните европейски и национални политики и колективни споразумения, както и в стратегиите на предприятията за смекчаване и адаптиране; призовава държавите членки да започнат диалог със социалните партньори относно договорености, които да позволяват на работниците и служителите да ползват платен отпуск за обучение, като надлежно се взема предвид положението на МСП и на микропредприятията;
24. призовава държавите членки да създадат индивидуални сметки за обучение и съпътстваща благоприятна рамка, в съответствие с препоръката на Съвета⁴³, с цел увеличаване на обучението за възрастни и насърчаване на професионалното развитие; подчертава потенциала на тези сметки в контекста на екологичния преход, при който финансирането, признаването и преносимостта на тези права на обучение биха могли да подобрят усвояването на знания и да подпомогнат преквалификацията и повишаването на квалификацията на хората в областта на екологосъобразните умения и компетентности;
25. подчертава, че институциите за образование и обучение трябва да подобрят целесъобразността на своето обучение в съответствие с потребностите на

⁴¹ Европейска фондация за подобряване на условията на живот и труд, *Мерки за справяне с недостига на работна ръка: поуки за бъдещата политика*, Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2023 г., на разположение на адрес: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2023/measures-to-tackle-labour-shortages-lessons-for-future-policy>.

⁴² Европейско телефонно проучване на условията на труд, 2021 г.

⁴³ Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно индивидуални сметки за обучение (ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 26).

конкурентния пазар на труда и да подготвят учащите се, учителите и преподавателите със съответните знания и умения, така че те да бъдат активни двигатели на промяната в рамките на справедливия преход към екологично устойчива икономика и общество за всички хора;

26. подчертава, че професионалното образование и обучение може да се превърне във важен двигател за прехода към екологосъобразна икономика, както и значението на повишаването на неговата привлекателност;
27. подчертава решаващата роля на социалните партньори чрез провеждане на социален диалог, колективно договаряне и сътрудничество със създателите на политики при разработването и допринасянето за изготвянето на национални, секторни и фирмени политики за умения и компетентности с цел прилагане на качествени стратегии за заетост и обучение; припомня, че при тристранните обсъждания следва да се провеждат консултации със социалните партньори във връзка с политиките за преквалификация, повишаване на квалификацията, професионално образование и учене през целия живот; насърчава социалните партньори да обърнат внимание на преквалификацията и повишаването на квалификацията, особено във връзка с екологосъобразните умения, чрез провеждане на социален диалог относно политиките за обучение; призовава държавите членки да признаят ученето през целия живот като индивидуално право на работниците в съответствие с националното законодателство и практика, включително колективните трудови договори; призовава тези разпоредби за обучението да улесняват придобиването и подобряването на трансверсални компетентности, наред с екологичните и секторните умения, с цел улесняване на адаптирането и трансфера на умения и/или компетентности от един сектор към друг, като за учащите се осигуряват възможности за мобилност и приспособяване към постоянно променящата се ситуация на пазара на труда и извън него; подчертава значението на основните и когнитивните умения и подготовката на необходимите инструменти за насърчаване на гражданите да обмислят също така своето личностно развитие и повишаването на тези умения, като например творческо мислене, устойчивост, гъвкавост и приспособимост; мотивация и самоосъзнатост; любознателност и учене през целия живот — като признание на значението на способността на работниците да се адаптират към коренно променени работни места, самостоятелност и работа с други хора в екипи; призовава държавите членки да гарантират благоприятна среда за провеждане на двустранен и тристранен социален диалог на всички нива и да включат социалните партньори при разработването и прилагането на политиките за заетост и социалните политики, свързани с екологосъобразната икономика, по систематичен, съдържателен и навременен начин, в съответствие с препоръката на Съвета относно укрепването на социалния диалог⁴⁴;
28. призовава държавите членки да включат устойчивото развитие и екологичните компетентности и трансверсални умения в системите за обучение и образование още от нивото на основното образование към следващите нива, посредством актуализирани учебни програми; призовава за бързо прилагане на препоръката на

⁴⁴ Препоръка на Съвета от 12 юни 2023 г. относно укрепването на социалния диалог в Европейския съюз.

Съвета относно обучението за екологична устойчивост⁴⁵; подчертава значението на качественото професионално ориентиране, което запознава и насочва хората към обучение за екологосъобразни работни места, както и към съответните възможности за професионално развитие; подчертава важната роля на преподавателите и обучителите за насърчаването на подходящи умения и компетентности както за по-младите, така и за по-възрастните поколения работници, и за целесъобразна преквалификация и повишаване на квалификацията за работниците, които са засегнати от екологосъобразния преход; подчертава необходимостта от квалифицирани преподаватели и обучители с цел правилно разпространение на тези учебни програми; в този контекст насърчава държавите членки да осигурят подходяща подкрепа и своевременно професионално развитие и обучение за преподавателите и обучителите; припомня значението на сътрудничеството между образователните и обучителните институции, предприятията и социалните партньори с цел определяне на уменията, компетентностите и резултатите, които могат да бъдат от полза за професионалното развитие на работниците и същевременно да отговарят на търсенето на пазара на труда;

29. подчертава необходимостта от инвестиции за преквалификация, повишаване на квалификацията и повторно образование в рамките на официални и неформални програми за изграждане на компетентности за стабилни, социално приобщаващи и екологосъобразни работни места; във връзка с това призовава държавите членки да разработят всеобхватни стратегии за обучение на национално и местно равнище, за да се помогне на работниците да придобият необходимите умения;
30. подчертава значението на актуалните аналитични данни за пазара на труда и уменията на професионално, секторно и регионално равнище, за да се подпомогне определянето и прогнозирането на съответните потребности от професионални и трансверсални умения за екологичния преход; приветства ангажимента на Комисията за изготвяне на таксономия за уменията при извършването на екологичния преход, като част от програмата на ЕС за умения, и призовава за нейното изпълнение във възможно най-кратък срок;
31. подчертава, че обучението следва да бъде качествено, да се оценява от работника, да е разработено след консултации със синдикатите и представителите на работниците и да води до квалификация, която да се валидира чрез прозрачни и ясни системи за признаване и сертифициране, позволяващи сравнимост между различните държави членки; призовава Съюза и държавите членки да насърчават и да продължат да използват средства и инструменти за подобряване на трансфера на квалификации, включително и квалификации, придобити извън Съюза, както и за валидиране и формално признаване на неформалното и самостоятелното учене, като например полагането на дългосрочни грижи или доброволчеството; призовава също така за осигуряване на подходящо възнаграждение за квалификацията и сертифицираните компетентности; призовава Комисията и държавите членки да разработят европейска екосистема за микроквалификации в съответствие с препоръката на Съвета⁴⁶ и да гарантират тяхната преносимост в

⁴⁵ Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно обучението за екологична устойчивост.

⁴⁶ Препоръка на Съвета от 16 юни 2022 г. относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост (ОВ С 243, 27.6.2022 г., стр. 10).

цяла Европа, със специален акцент върху уменията и компетентностите, свързани с екологосъобразната и кръговата икономика; счита, че микроквалификациите могат само да допълват пълните квалификации и трябва да бъдат с гарантирано качество, както и че те трябва да бъдат акредитирани и да се основават на стандартизирани процеси за придобиване, процедури за оценка и продължителност;

32. подчертава, че е важно да се използват присъствени сесии в класната стая и кратки курсове или модули за обучение, без да се подценява потенциалът на ученето онлайн;

Съгласуваност на публичната политика за пълно разгръщане на потенциала за работни места в рамките на екологичния преход

33. подчертава, че прилагането на законодателството в областта на околната среда е от съществено значение за пълното реализиране на потенциала, свързан с екологосъобразната икономика, и следователно – за създаването на работни места; подчертава, че законодателството в областта на околната среда, социалната сфера и заетостта трябва да се разглежда по всеобхватен начин, за да се гарантира справедлив преход;
34. призовава Комисията да осигури надлежни и изчерпателни оценки на въздействието за цялото предложено законодателство, като направи оценка на социално-икономическото въздействие и като вземе надлежно предвид работните места, уменията, компетентностите и условията на труд в различните държави, региони, сектори и дружества, за да се предоставят необходимите знания за разработването на подходящи социални политики и мерки, както и териториални и секторни възможности за извършването на справедлив преход, адаптиран към регионалните реалности; призовава Комисията и държавите членки да картографират систематично, на регионално равнище и достатъчно детайлно развитието на пазара на труда, свързано с екологичния преход, като например качествените работни места и обхвата на колективното договаряне, съществуващите умения, демографските тенденции и потребностите от умения на равнище NUTS 3, за да се улесни преходът от едно работно място към друго; подчертава, че този анализ не цели да се намали амбицията на който и да е законодателен акт в областта на климата, а да се осигури възможност за определяне на потребностите от съответните длъжностни характеристики и необходимите умения и квалификации, въз основа на които могат да се разработят планове за обучение, повишаване на квалификацията и преквалификация, както и всякакви допълнителни мерки за здравословни и безопасни условия на труд; призовава Комисията да отрази констатациите от този анализ в своите секторни подходи за извършването на преход;
35. призовава Комисията да гарантира, че държавите членки, в сътрудничество със социалните партньори, ще идентифицират социалните предизвикателства и възможности, които се очакват от прехода към нулеви нетни емисии, както и подробните мерки и ресурси, които ще бъдат необходими за тяхното управление при следващата актуализация на националните планове в областта на енергетиката и климата; призовава Комисията, в консултация със социалните

партньори и въз основа на оценка на въздействието, да обмисли преразглеждане на Регламента относно управлението на Енергийния съюз⁴⁷ с цел систематично включване на целите и мерките за справедлив преход в националните планове за енергетиката и климата;

36. подчертава, че е важно местните и регионалните органи, социалните партньори и гражданското общество да участват активно в промените, тъй като решаването на въпроса за справедливия преход изисква действия на всички равнища – европейско, национално и местно, с ефективна координация на политиките; в този контекст призовава за създаването на Европейска обсерватория за справедлив преход, за да може да се осигури пространство за размисъл и обмен на знания между секторните социални партньори и местните и регионалните органи с цел управление на промените, предотвратяване на потенциални конфликти и генериране на заключения и препоръки за вземането на решения, както и проследяване на изпълнението на всички политики и мерки по Европейския зелен пакт във връзка със заетостта, качествените работни места и условията на труд;
37. отново призовава⁴⁸ Комисията, след очакваната ѝ оценка на въздействието и в консултация със социалните партньори, да въведе нова Рамкова директива относно предвиждането и управлението на прехода, която да гарантира своевременно и ефективно информиране и консултиране на работниците и профсъюзите относно плановете и стратегиите на дружествата, оказващи въздействие върху работните места в контекста на справедливия преход, с цел запазване на работните места и условията на труд и избягване на съкращения; подчертава, че Директива 2002/14/ЕО⁴⁹ относно информирането и консултирането с работниците и служителите в ЕС ще трябва да се актуализира по подходящ начин, за да могат да се включат правата на информиране и консултиране в плановете за преход, прилагани от дружествата във всички техни дейности; приветства обявеното от Комисията преразглеждане на Директива 2009/38/ЕО⁵⁰ с цел засилване на ролята на европейските работнически съвети при

⁴⁷ Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1).

⁴⁸ Резолюция на Европейския парламент от 2 февруари 2023 г., съдържаща препоръки към Комисията относно преразглеждане на Директивата за европейските работнически съвети, (ОВ С 267, 28.7.2023 г., стр. 2) ; Резолюция на Европейския парламент от 16 декември 2021 г. относно демокрацията на работното място: Европейска рамка за правата на участие на работниците и служителите и преразглеждането на Директивата за европейските работнически съвети (ОВ С 251, 30.6.2022 г., стр. 104); Резолюция на Европейския парламент от 15 януари 2013 г., съдържаща препоръки към Комисията относно информиране и консултиране на работниците, прогнозиране и управление на реструктурирането (ОВ С 440, 30.12.2015 г., стр. 23).

⁴⁹ Директива 2002/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2002 г. за създаване на обща рамка за информиране и консултиране на работниците и служителите в Европейската общност – Съвместна декларация на Европейския парламент, Съвета и Комисията относно представителството на работниците и служителите (ОВ L 80, 23.3.2002 г., стр. 29).

⁵⁰ Директива 2009/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. за създаване на европейски работнически съвет или на процедура за информиране и консултации с работниците и служителите в предприятия с общностно измерение и групи предприятия с общностно измерение (ОВ L 122, 16.5.2009 г., стр. 28).

преструктурирането на големи дружества; подчертава значението на държавите членки за насърчаване на секторния социален диалог и колективното договаряне, особено в нововъзникващите екологосъобразни индустрии, както и за гарантиране на включването на малките и средните предприятия, в това число и предприятията от социалната икономика; подчертава, че Директивата за минималната работна заплата⁵¹ представлява чудесна възможност за подобряване на колективното договаряне във връзка с определянето на размера на възнагражденията и присъствието на социалните партньори в нововъзникващите сектори;

38. призовава за приемането на планове за справедлив преход, които да бъдат договорени от социалните партньори на секторно и фирмено ниво, особено на субектите, които са засегнати от екологичния преход, като се отчита надлежно положението на МСП и на микропредприятията; подчертава, че този процес цели да защити интересите на дружествата във връзка с конкурентоспособността и устойчивостта и същевременно интересите на техните работници относно социалната сфера, заетостта, здравето и условията на труд; подчертава, че профсъюзите и представителите на работниците трябва да бъдат включени на всички етапи от процеса на преход; подчертава, че тези планове следва да гарантират, че операциите и веригите за създаване на стойност на дружествата отразяват целите на Зеления пакт и следва също така да посочват съпътстващите социални мерки, насочени към насърчаване на заетостта и качествени работни места, включително разглеждане на стратегическите работни места и планирането на уменията и свързаните с тях обучителни политики;
39. подчертава необходимостта прегледът на икономическото управление да гарантира, че държавите членки разполагат с достатъчна гъвкавост, за да обезпечат екологосъобразни и социални инвестиции и реформи в необходимите мащаби, като същевременно се гарантират ефективни, устойчиви и ефикасни публични разходи за постигане на справедлив преход към неутрална по отношение на климата икономика; настоява, че социалните и екологичните политики и цели трябва да бъдат интегрирани на равни начала с икономическите цели в структурата на икономическото управление; подчертава необходимостта рамката за икономическо управление да бъде приведена в съответствие с принципите, включени в стълба на социалните права на ЕС; подчертава, че екологосъобразните и социалните инвестиции са необходими за обществените услуги и че при икономическото управление на Съюза следва да се взема предвид необходимостта от ресурси и персонал в секторите на образованието, публичните служби по заетостта и други местни, регионални и национални публични администрации, които са ключови участници в един справедлив и социален екологичен преход; призовава Комисията да издаде специфични за всяка държава препоръки, които да допринасят за създаването на работни места, за осигуряване на по-голяма заетост и по-малък екологичен отпечатък, включително постепенното премахване на контрапродуктивните субсидии, конкуриращи се с екологосъобразните и социалните инвестиции, както и да направи оценка на разпределителните ефекти на политиките в областта на климата за различните

⁵¹ Директива (ЕС) 2022/2041 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно адекватните минимални работни заплати в Европейския съюз (ОВ L 275, 25.10.2022 г., стр. 33).

групи доходи, за да се идентифицират мерките на политиката, необходими за справянето с тези въздействия; призовава рамката за социално сближаване да се отразява автоматично в специфичните за всяка държава препоръки;

40. призовава за възстановяване на баланса в данъчната система, с цел улесняване на заетостта, като същевременно се облагат други източници на доходи, включително и тези, които произтичат от силно замърсяващи дейности, за да се гарантират стабилни системи за социална закрила, да се стимулира създаването на работни места, да се намалят неравенствата и да се осигури достатъчен капитал за инвестиции; припомня, че работниците, уязвимите домакинства и домакинствата от средната класа не следва да поемат неправомерно бремето на разходите за извършването на прехода;
41. подчертава значението на стабилните национални схеми за сигурност и мрежи за сигурност, които да допълват мерките за създаване на работни места и да гарантират, че никой не е изоставен, включително осигуряване на подходяща подкрепа за минимален доход, без възрастова дискриминация, целесъобразни обезщетения за безработица, адекватна защита на минималната заплата и други мерки за подходяща подкрепа на работниците в сектори, засегнати от прехода, в съчетание с мерки за създаване на работни места, мерки за активна интеграция на пазара на труда и усилия за преквалификация и повишаване на квалификацията; подчертава, че социалната закрила трябва да бъде адекватна, достъпна и да гарантира официално и ефективно покритие; подчертава значението на системите за социална закрила, които обхващат и самостоятелно заетите лица; изразява съжаление за това, че досега прилагането на препоръката на Съвета относно достъпа на работниците и самостоятелно заетите лица до социална закрила⁵² е било смесено, и призовава всички държави членки да отстранят съществуващите пропуски в достъпа до социална закрила, особено с оглед на екологичния преход; призовава Комисията да укрепи Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE), за да подкрепи схемите за работа при намалено работно време, доходите на служителите и работниците, които ще бъдат временно съкратени в контекста на екологичния преход, като се вземат предвид и резултатите от окончателния доклад за оценка⁵³ и се има предвид, че инструментът SURE е спасил 40 милиона работни места⁵⁴; подчертава, че една директива на ЕС относно адекватния минимален доход би могла да допринесе за изпълнението на целта за намаляване на бедността най-малко наполовина във всички държави членки до 2030 г. и за гарантиране на интеграцията на хората, които са извън пазара на труда, при зачитане на спецификите на националните системи за социална закрила, принципа на субсидиарност и правомощията на държавите членки;

⁵² Препоръка на Съвета от 8 ноември 2019 г. относно достъпа на работниците и самостоятелно заетите лица до социална закрила (ОВ С 387, 15.11.2019 г., стр. 1).

⁵³ Доклад на Комисията от 2 юни 2023 г., озаглавен „Доклад относно Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) вследствие на избухването на COVID-19 съгласно член 14 от Регламент (ЕС) 2020/672 на Съвета SURE след изтичането на неговия срок на действие: окончателен шестмесечен доклад“ (COM (2023) 0291).

⁵⁴ Реч за състоянието на Съюза през 2023 г., на разположение на адрес: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/2023-state-union-address-president-von-der-leyen-2023-09-13_en.

42. призовава Комисията и държавите членки да положат основите за разработването на схеми за екологосъобразна социална закрила на национално равнище, с финансовата подкрепа на ЕС, за да се засили социалната устойчивост срещу последиците от изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда, като се предприемат мерки във връзка със страничните ефекти от екологосъобразните политики върху работните места и условията на живот; посочва, че тези схеми следва да включват следните аспекти: а) социална защита за здравето на хората, засегнати от събития, свързани с изменението на климата; б) защита срещу безработица, допълнена от активни трудови политики за работниците, които губят част от работното си време или работните си места поради екстремни климатични условия или свързани с тях събития, или които са съкратени в резултат от закриването на отрасли, отделящи много въглеродни емисии; в) благоустройствени програми, които предоставят парична или непарична подкрепа и допринасят за възстановяването на активи и инфраструктура, като същевременно повишават уменията и пригодността за заетост на работниците; г) социални помощи за хората, засегнати от климатични сътресения, като се подпомагат техните доходи и продоволствена сигурност; и д) схеми за гарантиране на заетостта, които създават нови възможности за общностите, които вече не могат да осигуряват препитанието си чрез предишните си дейности поради мерките за опазване на околната среда;
43. отбелязва, че тези помощи изискват значителни разходи за част от публичните системи за социална сигурност и че правителствата ще трябва да инвестират мащабно за тази цел; подчертава, че въпросът за помощите за засегнатите работници ще трябва да се проследява редовно в контекста на националните доклади и специфичните за всяка държава препоръки в рамките на европейския семестър, както и дейностите за изпълнение на препоръката на Съвета относно достъпа на работниците и самостоятелно заетите лица до социална закрила;
44. отбелязва със загриженост, че гаранцията за младежта досега не е постигнала напълно своите цели, и призовава за засилени мерки, включително пълноценно използване на възможностите, предоставяни от ЕСФ+, за насърчаване на заетостта чрез активни интервенции за интеграция на пазара на труда и за устойчиво започване на кариера, и че тези мерки не трябва да се заменят със стажове;

Инвестиране в създаването на устойчиви работни места: ролята на инвестициите

45. признава значението на улесняването на достъпа до финансиране за публични и частни дружества и организации, насочени към социални, екологични и образователни нужди, за да се преодолее недостигът на умения, с изричното очакване за измерима социална и екологична възвръщаемост, включително по отношение на заетостта и създаването на качествени работни места; припомня ролята, която субектите на социалната икономика могат да играят за разработването на устойчиви продукти и услуги, за създаването на работни места, за функционирането на приобщаващи бизнес модели и за подпомагане на работниците да развият умения, за да се адаптират към променящия се пазар на труда; призовава Комисията и държавите членки да насърчават благоприятна

среда и подкрепа за ролята на кооперациите и социалната икономика при справедливия преход с цел създаване на достойни условия на труд, продуктивна заетост и по-добри условия на живот за всички хора;

46. приветства важната роля на Европейския съюз за осигуряването на инвестиции с положително въздействие, като Комисията е най-големият емитент на социални облигации в света⁵⁵; изразява съжаление относно липсата на яснота за същността на „инвестициите с въздействие“ и за свързания с това риск от заблуждаващ „зелен“ или социален пиар; призовава Комисията да работи за ясна и хармонизирана рамка за въздействието на инвестициите, въз основа на принципа за съвместимост на финансовите резултати с екологичните и социалните резултати;
47. подчертава необходимостта от оценки за качеството на екологичните рискове и въздействия на корпоративните практики, за начина, по който дружествата управляват своите социални отговорности, и за качеството и етиката на корпоративното управление, като се преминава към по-отговорни и етични практики, основани на прозрачна и надеждна информация; във връзка с това приветства неотдавнашното предложение на Комисията за регламент относно прозрачността и почтеността на рейтинговите дейности в областта на околната среда, социалната сфера и управлението⁵⁶;
48. подчертава решаващата роля и отговорност на частния и публичния сектор за насочването на финансиране към устойчиви инвестиции и за осигуряването на възможности за преход към издръжлива на натиск, декарбонизирана и неутрална по отношение на климата икономика; подчертава влиятелната роля, която Европейската инвестиционна банка може да играе в това отношение, и призовава за осигуряване на непрекъснати и значителни инвестиции за проекти за действия в областта на климата и за устойчивост на околната среда, които имат осезаеми социални ползи;
49. призовава за бързото създаване на европейски фонд за суверенитет с новоразпределени средства на ЕС за мобилизиране на широкомащабни инвестиции за екологосъобразни технологии; подчертава добавената стойност на един нов инструмент от този тип за подпомагане на държави членки с фискални ограничения, за защита на сближаването и на единния пазар срещу рискове, причинени от нееднакъв достъп до държавни помощи, и за координиране на индустриалната политика на ЕС; изразява съжаление относно липсата на амбиция в предложението на Комисията относно платформата „Стратегически технологии за Европа“, която трябва да се финансира предимно чрез преразпределяне на съществуващите средства, с малко на брой новоразпределени средства на ЕС; предупреждава, че няма признаци за осигуряване на достатъчно финансиране в рамките на ЕС за постигане на целите за 2030 г.⁵⁷; призовава Комисията да

⁵⁵ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/eu-borrower-investor-relations/funding-instruments_en.

⁵⁶ Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2023 г. относно прозрачността и почтеността на дейностите по рейтингите от екологичен, социален и управленски характер (ЕСУ рейтинги) (СОМ(2023)0314).

⁵⁷ Одитори от ЕС, вж. целите в областта на климата и енергетиката за 2030 г., изложени на риск,

гарантира достатъчно амбициозни и свежи ресурси, за да се отговори на мащаба на инвестициите, които са необходими за обезпечаването на една суверенна и екологосъобразна промишленост и икономика; призовава за стартиране на нови инициативи на ЕС за финансиране с цел укрепване на принципите на социална и екологична справедливост, включително справедливо разпределение на възвръщаемостта от инвестициите, както и силен акцент върху работниците и качествените работни места;

50. припомня, че Фондът за справедлив преход (ФСП) предоставя подкрепа за териториите и лицата, които са изправени пред социално-икономически предизвикателства и предизвикателства за заетостта, произтичащи от процеса на преход към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза до 2050 г.; подчертава, че е важно да се обръща внимание на социалните аспекти на прехода, по-специално подкрепата за търсещите работа лица и за работниците, засегнати от екологичния преход; отбелязва, че ФСП се нуждае от подходящи финансови средства, за да гарантира своята ефективност при подпомагането на прехода на регионите към неутралност по отношение на климата; предлага увеличаване и разширяване на обхвата и на бюджета на ФСП; припомня обаче, че е много важно да се гарантира, че целият бюджет на ЕС обслужва целите на справедливия преход и че разширеният ФСП следва да допълва ефективно съществуващите финансови инструменти; призовава Комисията да подобри достъпа до ФСП за МСП и да подкрепи държавите членки при ефективното му управление от националните и регионалните органи; подчертава, че за да се постигне напредък по екологичния и справедливия преход, капацитетът трябва да се подсили и да се обезпечи надлежно с ресурси на всички нива, по-специално на равнището на местните и регионалните администрации;
51. изразява загриженост относно последиците от по-високите лихвени проценти за екологосъобразните инвестиции и свързания с тях потенциал за създаване на работни места в устойчиви сектори;
52. призовава Комисията да продължи да наблюдава и да насърчава инвестициите и достъпа до финансиране за стимулиране на качествени работни места, образование и обучение за развитие на умения в рамките на инструмента NextGenerationEU, Механизма за възстановяване и устойчивост и ЕСП+, с акцент върху екологичния преход, и да гарантира, че Парламентът продължава да участва активно в този процес; подчертава необходимостта от укрепване на капацитета на публичните администрации, за да се гарантира, наред с другото, ефективното усвояване на средствата на ЕС и ефективното прилагане на законодателството в областта на околната среда и климата; призовава за увеличаване на инвестициите за изграждането на административен и технически капацитет на местно равнище чрез обучение и използване на техническата помощ, осигурявана по линия на различни фондове на ЕС; за тази цел припомня значението на достатъчния административен капацитет и равния достъп до финансиране и информация във всички региони на ЕС;
53. подчертава, че е известно, че инвестициите в младите хора, и по-специално

инвестициите със социално въздействие, оказват положително влияние върху заетостта и участието на младите хора в обществото и водят до измерима социална и финансова възвръщаемост на инвестираните средства, насърчвайки икономическото развитие, като същевременно се постигат и социални цели; призовава държавите членки да гарантират взаимно допълване между мерките по МВУ и други програми на ЕС, например Европейската гаранция за младежта, Европейската гаранция за децата и националните инвестиции и мерки за насърчаване на уменията, образованието, обучението и интегрирането на пазара на труда, в съответствие с техните потребности и специфичните национални условия;

○

○ ○

54. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета и на Комисията.

ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

Последиците от изменението на климата са тежки и потенциално катастрофални. Обръщането на тази тенденция е от решаващо значение за нашата планета и за бъдещите поколения, както и за защитата на работните места и правата на работниците. Това ще изисква стратегии за смекчаване и адаптиране във всички сектори на нашата икономика. Декарбонизацията на икономическите сектори ще бъде свързана с възможността за създаване на нови работни места, особено в секторите на енергетиката и кръговата икономика.

Годините, посветени на уменията, и предложеният Закон за нулевата нетна промишленост поставят видим акцент върху ролята на уменията в прехода. Повишаването на квалификацията, преквалификацията и ученето през целия живот във всички случаи са ключови елементи, за да се гарантира, че преходът е справедлив и приобщаващ. Справедливият преход обаче не се отнася само до обучението и уменията.

Екологичният преход следва да бъде възможност за работещите хора да създават повече и по-добри работни места със стабилна заетост, справедливо заплащане и достойни условия на труд, като работниците и профсъюзите участват на всеки етап от процеса. В прехода към нулеви нетни емисии съсредоточаването единствено върху уменията и количеството на създадените работни места няма да доведе до справедливост, ако бедността и неравенството сред работещите, икономическата несигурност и несигурната заетост продължат да нарастват. Необходимата промяна следва да даде възможност за сближаване във възходяща посока и да не застрашава качествената заетост.

Същевременно публичната подкрепа за дружествата следва винаги да бъде обвързана със зачитането на правата на работниците. ЕС и държавите членки могат да имат мощен насочващ ефект, като гарантират, че дружествата, които се ползват от подкрепата на ЕС, подобряват условията си на труд и инвестират в устойчиви работни места.

Ясно е, че както публичният, така и частният сектор не могат да са доволни, когато става въпрос за свързаното с пазара на труда измерение на прехода. Справедливият преход предполага добро предвиждане на промените от страна на дружествата, както и от регулаторна и инвестиционна гледна точка. Системата от стимули следва да насърчава създаването на качествени и устойчиви работни места, като същевременно следва да се улесняват инвестициите с положително екологично и социално въздействие.

24.7.2023

СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА ПО РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

на вниманието на комисията по заетост и социални въпроси

относно създаването на работни места: справедлив преход и инвестиции с положително въздействие
(2022/2170(INI))

Докладчик по становище: Матиас Еке

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Комисията по регионално развитие приканва водещата комисия по заетост и социални въпроси да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения:

1. счита, че средствата за политиката на сближаване на ЕС, които са насочени към икономическо, социално и териториално сближаване, продължават да бъдат основните инвестиционни инструменти на ЕС и са от решаващо значение за подпомагането на прехода към неутралност по отношение на климата и на хората и териториите, които са изправени пред най-големите предизвикателства, тъй като те могат да осигурят инвестиции в екологосъобразни технологии и във висококачествено образование и заетост, както и възможности за преквалификация и повишаване на квалификацията в регионите; подчертава, че средствата за политиката на сближаване могат да подпомогнат създаването на нови „зелени“ професии и да спомогнат за промяна и разширяване на съществуващи професии, за да обхванат те нови и различни отговорности и задачи, свързани с устойчивостта и защитата на околната среда;
2. изразява убеждението си, че разработването на регионална перспектива относно екологичния преход, чрез която да се включат местните и регионалните органи, както и социалните партньори и профсъюзите, е от съществено значение за справедлив преход към икономика с нулеви нетни въглеродни емисии; припомня, че местните и регионалните власти често носят голяма отговорност за прилагането на политиките, свързани с достойния труд, качествените работни места и обучението, и че поради това териториалното измерение на тези политики е от жизненоважно значение; за тази цел припомня значението на равния административен капацитет и достъпа до финансиране и информация във всички региони на ЕС;
3. подчертава колко е важна политиката на сближаване на ЕС за подпомагане на предприятията да осъществят този преход, като им помага по такъв начин, че да

се избегне предислоцирането на дейността им извън границите на ЕС;

4. приветства концепцията за „справедлив преход“, като счита, че това е уникален принцип, който трябва да включва всички аспекти на прехода към неутралност по отношение на климата; отбелязва, че е необходим амбициозен, всеобхватен, справедлив и честен преход, за да се преодолеят непреднамерените разпределителни ефекти от екологичния преход, като например по-големите регионални неравенства, както и други икономически и социални предизвикателства, пред които може да бъдат изправени някои региони вследствие на прехода, например намаляваща конкурентоспособност на предприятията в специални сектори, загуба на работни места, обезлюдяване и изтичане на мозъци;
5. подчертава, че финансирането от ЕС следва да допринася за постигане на целите, посочени в член 9 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и Европейския стълб на социалните права;
6. подчертава многообразието на европейските региони, всеки от които има свои специфични териториални, икономически, инфраструктурни и демографски предизвикателства; подчертава, че няма универсално решение и че подпомагането на справедливия преход, и по-специално на необходимите действия за създаване на нови работни места, трябва да бъде адаптиран към местните и регионалните характеристики, нужди и природни условия и да отчита нивото на въздействие върху регионалната и местната конкурентоспособност; поради това подчертава, че е важно да се засили диалогът между националните, местните и регионалните органи и да се осигурят консултации с представителите на работниците от засегнатите региони; подчертава, че за да се постигне напредък по екологичния и справедливия преход, капацитетът трябва да се подсили и надлежно да се обезпечи с ресурси на всички равнища, по-специално на равнището на местните и регионалните администрации;
7. подчертава, че един от основните акценти на справедливия преход следва да бъде насърчаването на предприемачеството и създаването на възможности за заетост за младите хора в регионите с високи въглеродни емисии, така че да се подкрепи устойчивото им развитие и да се предотвратят обезлюдяването и изтичането на мозъци; припомня, че финансирането по линия на политиката на сближаване и свързаните с това финансови инструменти могат да бъдат насочени към обучението на младите хора и работниците в регионите, като им се предоставят допълнителните умения, необходими за създаването на нови работни места или изменените работни места в резултат на екологичния преход;
8. настоятелно призовава Комисията и държавите членки да се справят с капана на развитието и застоя в растежа в няколко европейски региона, като повишат тяхната привлекателност и като реагират на проблема с намаляващата работна сила, който е съчетан с намаляващо и застаряващо население в много държави членки;
9. подчертава, че Фондът за справедлив преход (ФСП) е ключов инструмент на политиката на сближаване, който подкрепя регионите, които са засегнати от

прехода към икономика с нулеви нетни емисии, чрез изграждане на по-устойчива и диверсифирана икономика, обучение и преквалификация на работниците и създаване на нови предприятия чрез научни изследвания и иновации; подчертава, че ФСП може да предложи реална възможност за подкрепа на работниците, изложени на риск от безработица в резултат на прехода;

10. отбелязва, че ФСП предоставя подкрепа чрез насочване на субсидии към секторите, които са най-уязвими по отношение на възможните последици от климатичния преход, с цел да се гарантира балансирано и хомогенно развитие на съответните райони;
11. подчертава, че за осигуряването на дългосрочна устойчивост на новите модели за местна икономика се изисква образователните институции да предлагат разнообразни варианти за учебна програма, които са съсредоточени върху нуждите на региона, както и повишаване на квалификацията в бъдещи сфери на растеж, като например нулеви нетни емисии, рециклиране, повторно използване, промишлени отрасли, които спестяват енергия и ресурси и свързани с това услуги; счита, че обучението и преквалификацията на работниците, повишаването на квалификацията, преквалификацията и образованието през целия живот трябва да гарантират, че никой, независимо от професионалния си сектор, вид договор, пол или географско местоположение, не е забравен по пътя към екологичния преход на ЕС;
12. подчертава, че ФСП предоставя помощ на региони с високи въглеродни емисии, по-специално на региони, които постепенно премахват въгледобива и стоманодобивни региони; подчертава, че пътната карта за справедлив преход не е универсално решение поради присъщите особености на всеки зависим от въглерода регион; във връзка с това подчертава необходимостта плановете за справедлив преход да отчитат сложността на целевите региони, включително демографския състав и социално-икономическите фактори, например езиковите умения; освен това подчертава, че трябва да се обърне специално внимание на селските райони и на регионите, които са засегнати от сериозни и постоянни неблагоприятни природни или демографски условия, например островните, планинските, най-отдалечените и граничните региони съобразно определението за тях в членове 174 и 349 от ДФЕС, тъй като тези региони вече са засегнати от ограничен достъп до обществени и частни услуги и възможности за работа и от по-слабо икономическо развитие;
13. отбелязва, че ФСП се нуждае от адекватни финансови ресурси, за да гарантира ефективността си при подпомагането на прехода на регионите към неутралност по отношение на климата; предлага разширяване и увеличаване на обхвата и бюджета на ФСП, за да бъдат включени други промишлени отрасли и региони, които са също толкова засегнати от екологичния преход; припомня обаче, че е съществено важно да се гарантира, че целият бюджет на ЕС обслужва целите на справедливия преход и че разширеният ФСП следва ефективно да допълва съществуващите финансови инструменти;
14. счита, че инвестициите със социално въздействие (ИСВ) не са заместител на публичните социални разходи; подчертава обаче, че е важно да се укрепи

капацитетът на организациите на социалната икономика, като се мобилизират публични и частни инвестиции с цел подготовка за екологичния преход; отбелязва, че ИСВ могат да допълнят кохезионните фондове за преодоляване на предизвикателствата по пътя към неутралност по отношение на климата, да допринесат за създаването на работни места и за икономическата диверсификация в рамките на регионите и да подпомогнат по-устойчива трансформация и икономическо развитие, при условие че имат измерим социален ефект върху приобщаването, равенството, уменията и заетостта и управлението на демографските промени; поради това призовава Комисията и държавите членки да си сътрудничат, за да се гарантира, че инвестициите със социално въздействие в контекста на екологичния и справедлив преход са насочени към преодоляване на регионалните различия на пазарите на труда и във връзка с възможностите за заетост, по-специално в по-слабо развитите, селските и отдалечените региони, за да се гарантира икономическо, социално и териториално сближаване; подчертава, че всяка корекция на правната, регулаторната и икономическата рамка за инвестициите със социално въздействие трябва да отговаря на тези изисквания;

15. отбелязва, че екологичният преход има силно изразено социално измерение на пола, като жените обикновено са по-слабо представени при екологичните работни места, а мъжете са по-силно засегнати от изчезването на работните места, свързани с високи въглеродни емисии; следователно подчертава необходимостта от перспектива за равенство между половете при разработването и прилагането на всички политики за преход, за да се избегне задълбочаване на разделението в рамките на местните пазари на труда; припомня колко е важна икономиката в сферата на грижите и секторът на полагане на грижи (като например грижите в ранна детска възраст и дългосрочните грижи) за социално справедливия екологичен преход, тъй като това е сфера на труд с доминиращо присъствие на жените, в която създаването на работни места е съществено важно за преразпределянето на неплатения труд по полагане на грижи, което е предпоставка за това да се гарантира, че жените имат равни възможности за заетост;
16. освен това отбелязва, че изчезването на работните места, свързани с високи въглеродни емисии, би могло да има по-голямо въздействие върху по-възрастните поколения и хората в уязвимо положение и подчертава необходимостта от един свързан с основните права подход към всички политики на екологичния преход, за да се гарантира приобщаването на тези групи;
17. продължава да бъде убеден, че един справедлив преход има потенциала не само да превърне ЕС в успешна икономика с нулеви нетни емисии, но и да го превърне в международен модел за тази екзистенциално необходима промяна; призовава да се мобилизират нови средства от ЕС за необходимите инвестиции на ЕС със силно териториално измерение; подчертава, че политиката на сближаване е основен инструмент за постигането на икономика с нулеви нетни емисии, и счита, че дебатът относно бъдещето на политиката на сближаване на ЕС, включително преразглеждането на многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. и финансирането за периода 2028—2035 г., трябва да се ръководи, *inter alia*, от необходимостта от подпомагане на държавите членки по този път, за да се насърчи – наред с останалите резултати – по-ефективното усвояване на ресурси от

регионалните и местните общности; в това отношение подчертава, че в контекста на екологичния преход и произтичащите от него предизвикателства бъдещата политика на сближаване се нуждае от стабилно и подходящо финансиране.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	19.7.2023 г.
Резултат от окончателното гласуване	+: 29 -: 0 0: 6
Членове, присъствали на окончателното гласуване	François Alfonsi, Adrian-Dragoș Benea, Isabel Benjumea Benjumea, Franc Bogovič, Vlad-Marius Botoș, Corina Crețu, Rosa D'Amato, Christian Doleschal, Matthias Ecke, Mircea-Gheorghe Hava, Krzysztof Hetman, Peter Jahr, Cristina Maestre Martín De Almagro, Nora Mebarek, Martina Michels, Alin Mituța, Dan-Ștefan Motreanu, Denis Nesci, Niklas Nienass, Andrey Novakov, Alessandro Panza, Caroline Roose, Marcos Ros Sempere, André Rougé, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Karolin Braunsberger-Reinhold, Carlos Coelho, Rosanna Conte, Herbert Dorfmann, Sandro Gozi, Ana Miranda, Yana Toom, Stefania Zambelli
Заместници (чл. 209, пар. 7), присъствали на окончателното гласуване	Carlo Fidanza

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

29	+
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Franc Bogovič, Karolin Braunsberger-Reinhold, Carlos Coelho, Christian Doleschal, Herbert Dorfmann, Mircea-Gheorghe Hava, Krzysztof Hetman, Peter Jahr, Dan-Ștefan Motreanu, Andrey Novakov
Renew	Vlad-Marius Botoș, Sandro Gozi, Alin Mituța, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret, Yana Toom
S&D	Adrian-Dragoș Benea, Corina Crețu, Matthias Ecke, Cristina Maestre Martín De Almagro, Nora Mebarek, Marcos Ros Sempere
The Left	Martina Michels
Verts/ALE	François Alfonsi, Rosa D'Amato, Ana Miranda, Niklas Nienass, Caroline Roose

0	-

6	0
ECR	Carlo Fidanza, Denis Nesci
ID	Rosanna Conte, Alessandro Panza, André Rougé, Stefania Zambelli

Легенда на използваните знаци:

+ : „за“

- : „против“

0 : „въздържал се“

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	25.10.2023
Резултат от окончателното гласуване	+: 36 -: 6 0: 0
Членове, присъствали на окончателното гласуване	João Albuquerque, Marc Angel, Dominique Bilde, Gabriele Bischoff, Milan Brglez, Jordi Cañas, David Casa, Ilan De Basso, Margarita de la Pisa Carrión, Özlem Demirel, Klára Dobrev, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Loucas Furlas, Cindy Franssen, Chiara Gemma, Helmut Geuking, Elisabetta Gualmini, Alicia Homs Ginel, Agnes Jongerius, Stelios Kympouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Sara Matthieu, Max Orville, Kira Marie Peter-Hansen, Dragoș Pișlaru, Elżbieta Rafalska, Daniela Rondinelli, Pirkko Ruohonen-Lerner, Monica Semedo, Romana Tomc, Nikolaj Villumsen, Marianne Vind, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Alexander Alexandrov Yordanov, Aurore Lalucq, Eugenia Rodríguez Palop
Заместници (чл. 209, пар. 7), присъствали на окончателното гласуване	Sirpa Pietikäinen, Caroline Roose

**ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ
ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ**

36	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, David Casa, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Stelios Kypourouropoulos, Miriam Lexmann, Sirpa Pietikäinen, Romana Tomc, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
Renew	Jordi Cañas, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Max Orville, Dragoș Pîslaru, Monica Semedo
S&D	João Albuquerque, Marc Angel, Gabriele Bischoff, Milan Brglez, Ilan De Basso, Klára Dobrev, Estrella Durá Ferrandis, Elisabetta Gualmini, Alicia Homs Ginel, Agnes Jongerius, Aurore Lalucq, Daniela Rondinelli, Marianne Vind
The Left	Özlem Demirel, Eugenia Rodríguez Palop, Nikolaj Villumsen
Verts/ALE	Katrin Langensiepen, Sara Matthieu, Kira Marie Peter-Hansen, Caroline Roose

6	-
ECR	Chiara Gemma, Margarita de la Pisa Carrión, Elżbieta Rafalska, Pirkko Ruohonen-Lerner
ID	Dominique Bilde, Elena Lizzi

0	0

Легенда на използваните знаци:

+ : „за“

- : „против“

0 : „въздържал се“